

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
~~NACZELNIK GŁÓWNY SZTABU~~
(SZTAB GENERALNY)

8645 J2
Warszawa, dn. 6. maja 1922 r.

Oddział II Informacyjny

Nr 13444 /II. Inf/II/C.

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

Szt.Gen.tel.21.

W W a r s z a w i e.

Z r. Szefa Sztabu przesyłam do wiadomości odpis raportu
Attache Wojsk.P.P.w Helsingforsie Nr.3141 z dnia 28.kwietnia
1922.r.

1 załącznik:

Otrzymują:
Gen.Adjut.Nacz.Wodza
Gabinet Ministra
I.Zastępcą Szefa Sztabu

Szef Oddz.II.Szt.Gen.

Ppłk.p.d.Szt.Gen.

ADJUTANTURA GENERALNA

NACZELNEGO WODZA

8645 J2

11.V

2

Wyw. do dn. 1922 r.

Załączników

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Helsingfors, dn. 28 kwietnia 1922 r.

**Wielstwo Polskie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.**

No. 3141.

- 1 -
M.S. WOJSK. Szt. Gen. Oddz. II. 6 egz.
Attaché Wojskowy P.P. Ryga 1 "
Attaché Wojskowy P.P. Rewel 1 "

8645

Do

M.S. Wojsk. Sztabu Generalnego, Oddz. II.

w W a r s z a w i e .

Sytuacja polityczna w Finlandji

za czas od 19 - 28/IV.1922.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

UMOWA WARSZAWSKA
KRYZYS RZĄDOWY.

Walka stronnictw spowodowana różnym ich stosunkiem do sprawy ratyfikacji umowy warszawskiej ostatnio bardzo straciła na napięciu wskutek przejęcia opinii publicznej wiadomościami z Genui i głównie dzięki możliwości przekonania się o nader pożądanym dla Finlandji skutkach zastosowania porozumienia osiągniętego w Warszawie do wspólnego występowania w Genui. Opozycja konserwatystów fińskich, dążąca głównie do zastąpienia p. Holsti swoim odtowikiem zaufania, również znacznie zmalała, teńbardziej, że wysuwana tam kandydatura germanofilska p. Paasikivi nie znalazła potrzebnego poparcia. B. min. Ehrich wypowiedział na zjeździe stronnictwa dłuższe przemówienie, dając wyraz podzielonym zdaniom partji co do umowy warszawskiej, nie kwestjonując bynajmniej utrzymania ustalonej już linii polityki tej partji, zmierzającej do wojskowego zbliżenia z Polską, jako gwarancji przeciwko Rosji. Partja szwedzka waha się w dalszym ciągu, kierując się jak zawsze głównie nienawiścią i najwyższą nieufnością do p. Holsti i obecnego rządu, jednak również jest pod wrażeniem Genui, jako teń, co czasem może ważniejsze pod wrażeniem przychylnych głosów prasy Szwecji w ostatnim okresie co do konieczności militarne go zagwarantowania potrzebnej Szwecji niepodległości Finlandji przez sojusz z jedynie silną na wschodzie potęgą militarną mającą identyczne interesy w stosunku do Rosji, z Polską. Fińska partja postępową na odbytym w St. Michel zjeździe partyjnym zaakceptowała w zupełności sprawozdanie p. Holsti i odcisnęła politykę rządu, co ważnem jest powodzeniem gdyż członkami tej partji są przeciwień Holsti, Vennola i sam Prezydent Rzeczypospolitej. Ludowcy pod tym względem zdają się być zupełnie pewni, teńbardziej, że m. i. występujący obecnie, jako członek tej partji Gyllenbögel powiedział p. Holsti, że ewent. opozycja p. Vennoli i dalsze przezeń szukanie beznadziejnego porozumienia z Bolszewikami mogłoby wywołać groźny odruch ludu fińskiego, który dosyć ma zewnętrznych i wewnętrznych konszachców z bolszewizmem. Nawet stanowisko socjalistów, walka których z komunistami przybiera na szczęście ostrzejsze formy, stało się w stosunku do umowy warszaw-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

447

skiej bardziej umiarkowany i istnieje nawet możliwość wycofania się tej partji z zasadniczej opozycji. Jednym słowem szanse ratyfikacji umowy ogromnie się poprawiły i moim zdaniem nie ulega ona już żadnej wątpliwości, o ile nie przyjdzie jakaś niespodzianka w związku z rezultatem ostatecznym konferencji genueńskiej. Nawet i szanse utrzymania się p. Holsti, jako M.S.Z. bez porównania się poprawiły.

KONFERENCJA GENU-
ENSKA I
UMOWA NIEMIECKO-
ROSYJSKA.

Sensacją konferencji genueńskiej stała się i tu oczywiście umowa niem.-bolszewicka, która podziałała pierorunującą. Jednak nadzwyczaj zrećnie zorganizowana propaganda niemiecka opanowała niezwłocznie dostępne jej organa prasy konserwatywnej i szwedzkiej, dla przedstawienia umowy, jako ważny etap na drodze do uzdrowienia stosunków międzynarodowych w Europie i do pewnego stopnia pierwsze realne wzięcie pod kontrolę Rpsji sow. przez praworządne państwo. Germanofile niezwłocznie zaczęli propagować starą koncepcję najlepszego zagwarantowania niepodległości Finlandji przez zbliżenie niemiecko-rosyjskie, ki-edy to Rosjã ze względu na Niemcy będzie musiała liczyć się z Finlandjã. Równocześnie tut. sfery handlowe- i przemysłowe zostały zainteresowane możliwością udziału ich w dziele odbudowy Rosji pod egidã Niemiec, tym bardziej, iż pierwszym jej etapem ma być właśnie Petersburg. To też stosunek tut. społeczeństwa do tej umowy układa się mniej więcej w myśl dotychczasowej orientacji politycznej, przy czem wsłix tychsam germanofile kierunku polonofilskiego wahają się jak zwykle w ocenie sytuacji. W każdym razie sfery rządowe i przeważnie wojskowe, o ile nie powtarzają na ślepo niemieckich dykteryjek, oraz politycznie przytomna część prawicy zdają sobie sprawę z groźącego światu, wskutek zawarcia tej umowy, i przeciwstawienia się Niemiec całemu światu po stronie bolszewickiej, niebezpieczeństwa. Niestety, nadzwyczaj umiejętna gra niemieckiej agencji telegraficznej R.E. podającej bardzo zrećnie autentyczne telegramy z Paryża, Londynu, Rzymu, Genui i t.d., rozdmuchiwa w niebywały sposób istniejące pomiędzy sojusznikami nieporozumienia zapowiadając zupełną izolację Francji i pójście Anglji i Włoch na porozumienie z niemiecko-sowieckim blokiem. Finowie, jako naród praktyczny i ekonomiczny, bardzo są wrażliwi na pacyfistyczną propagandę, przedstawiającą Niemcy jako ostoję pokoju i równowagi ekonomicznej na świecie, Francję zaś i jej sojuszników, Polskę przede wszystkim, jako awangardy niespokojnego militarizmu, macącemu wciąż uspakajające się fale międzynarodowej polityki i przeszkadzającemu pokojowej ewolucji stosunków na kontynencie. Propagandzie tej pomaga bardzo rozpowszechnione tu przekonanie o "tymczasowości" naszych granic zachodnich i wschodnich, zabierających dzisiaj zupełnie obce nam ziemie. Opinia ta uważa

likwidowanie tego przejściowego stanu rzeczy za pożądane w interesie pokoju i przywrócenie normalnych stosunków ekonomicznych, przy czym utożsamia na zasadzie podręczników rosyjskich etnograficzną Polskę z Kongresówką. Przeciwdziałanie tej propagandzie jest jednym z głównych naszych zajęć. Na szczęście Genua dowiodła, że nieuzasadnione zupełnie były obawy Finlandji co do możliwości zaangażowania się jej przeciwko Niemcom w obronie traktatu wersalskiego, którego przecież nie-dopuszczono zasadniczo do żadnej dyskusji. Podnosi również nasze znaczenie tutaj, że przecież zawsze uważaliśmy traktat niemiecko-bolszewicki za fakt od dawna dokonany, prawie niestety kazania głuchym uszom. Germanofilscy pravicowcy tłumaczą sobie poniekąd alians niemiecko-bolszewicki, jako dzieło "paskudnego" obecnego rządu Rzeszy, który zrzucił wielkiego Wilhelma. Co do ostatecznej odnośnej orientacji Finlandji wszystko zależy głównie od stanowiska Anglji, i nato też liczy przewrotna i kłamliwa agitacja niemiecka. O ile Anglja w chwili przewidywanego krachu konferencji stanie po stronie Francji, czego właśnie tutaj się pod wpływem Niemców nie spodziewają, i nasze wpływy tutaj będą uratowane. Mam wrażenie, że w Sztabie Gen. zaczynają sobie zdawać sprawę z powagi sytuacji i nie uważają już naszych odnośnych obaw za przesadzone. Suche fakty i liczby przemawiają zbyt przekonująco i liczą się tam z niebezpieczeństwami nieobliczalnymi zerwania w Genui, lub też pozostawienia poprostu wolnej ręki bolszewikom, zagwarantowaną umową z Niemcami. Charakterystycznym jest, że dzienniki równocześnie podały nasze wiadomości i angielskie o tajnych klauzulach militarnych z niemieckim ich zaprzeczeniem. Powrót prezesa min., Vennoli z Genui spodziewany tu jest w pierwszych dniach maja. Dla sytuacji wewnętrznej i dalszej linii polityki zagranicznej w Finlandji sprawozdanie jego będzie miało decydujące wrażenie.

PRASA .

Prasa wykazuje ostatnio wielką dezorientację, świadomą swoich celów, bezwzględnie antypolskich i antykoalicyjnych, pozostaje jedynie Svenska Pressen, dzisiaj poprostu organ niemieckiego poselstwa. Hufvudstadsbladet, główny organ stolicy, choć podający bardzo sprzeczne z sobą artykuły różnych polityków, jest jednak na szczęści w zupełności dostępny dla naszych wpływów i redakcja bardzo lojalnie nas popiera. Jest to najwdzięczniejsze pole do podawania głosów opinji polskiej w formie przedruków z Warszawy, artykułów i t.p. Już dostęp do konserwatywnego i przychylnego związkowi z Polską "Uusi Suomi" znacznie jest trudniejszy ze względu na opanowanie wydawnictwa przez kapitały Stinnesa

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Organ półurzędowy "Helsingin Sanomat" jest dosyć bezbarwny i bez większego znaczenia. Dostępna jest i prawicowa "Ilta-lehti" jednak przeszkadzają tam również wpływy germanofilsko-aktywistyczne. Bądź co bądź jest to organ poważny i nam przychylny. Antypolskiej propagandzie, rozpętanej przez "Svenska Pressen" sekunduje wiernie organ rosyjsko-kadecki "Nowaja Russkaja Żizń", której specjalnością analogicznie do żalu niemieckiego organu z powodu prześladowania Niemców są wieczne skargi na rzekome tępienie prawosławia i milion^{ów} Rosjan na kresach wschodnich. W obecnej chwili uważam energiczną kampanję prasową z naszej strony za bezwzględnie konieczną i pod warunkiem posiadania potrzebnych funduszy mogącą zupełnie zmienić orientację znacznej części tuł. społeczeństwa, karmionej wiecznie niemieckimi telegramami i germanofilskimi artykułami.

R
STOSUNKI Z SO-
WIETAMI.

Poza bardzo korzystnym dla kupców fińskich wznowieniem stosunków handlowych, sowiecy w dalszym ciągu oddziałują na tuł. opinię publiczną odsyłaniem zatrzymywanych tak długo uchodźców fińskich i poprawnemi stosunkami z fińską komisją reewakuacyjną. Obrady mieszanej komisji granicznej w sprawie zabezpieczenia spokoju nadgranicznego nie dały jednak dotychczas rezultatów. Tuł. sowiecki chargé d'aff. ma być mianowany ministrem pełnym. Poselstwo sowieckie zatrudnia obecnie 34 urzędników, komisja mieszana 11 i misja handlowa 81, razem bolszewicy posiadają tutaj 126 dyplomatów.

KOMUNISCI.

Komuniści przygotowują się do ogólnego strajku 1. maja dla przeforsowania uznania sowieców de jure przez świat cały. 18/b.m. socjalistyczna większość rady miejskiej w Tammerforsie postanowiła znieść tamtejszy pomnik wolności, czem się zupełnie solidaryzowała z czerwonym buntem 1918 r. Mniejszość zaapelowała w tej sprawie do wyższych instancji. Sprawa ta wywołała żywiołowy odruch w całej narodowo myślącej Finlandji i bardzo zaszkodziła ponownie reputacji socjalistów.

ful
SPRAWY WOJSKO-
WE.-

Wskazywania fińskiej komisji morskiej w Londynie w sprawie kupna po taniej cenie kilku angielskich statków doznały nagłego i nieoczekiwanego niepowodzenia wskutek veto angielskiej admiralicji w myśl niedopuszczalności sprzedawania statków wojennych na takież cele zgodnie z umową waszyngtońską.

W niedzielę, dn. 23 b.m. odbył się okrężny lot aeroplanów armji fińskiej z Wyborga ku północy poprzez Serdobol,

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Joensu, Nurmes, Kajana, Uleaborg, Vasa, Abo do Helsingforsu, gdzie się zjawiły jednak tylko 3 samoloty, resztę pozostały uszkodzone w drodze, jeden spłonął w Sothamo. Długość loty wynosiła 1480 km., które pierwszy lotnik przebył w 12 godzin.

ZABEZPIECZENIE - Zabezpieczenie życia ministrów fińskich jest najnowszym wynalazkiem tut. rządu. I tak n.p. rząd zabezpieczył życie min. spr. wewn. Helminena, w wysokości 1 miliona fmk. Wdowa po ministrze Ritavuori otrzymywać będzie 30 fmk. rocznie, każde z jej dzieci 10,000 fmk. do ukończenia 21-ego roku. Jest to, jak na tut. stosunki nadzwyczaj wysoka suma. W ten sposób rząd robi swoich członków męczenników ideowych fińskiej demokracji.

*Attache Wojskowy
Rovier
2tm.*

SMITHSONIAN INSTITUTION

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York